

ชาติพันธุ์ในล้านนา

ปกากะญอ

งานอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม
กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปกากะญอ

เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดอยู่ในตระกูลภาษาทิเบต-พม่า เรียกตัวเองว่า “ปกากะญอ” ส่วนคำว่า กะเหรี่ยง เป็นคำเรียกของคนไทยภาคกลาง พม่าเรียกว่า กะยีน (Kayin) คนพื้นเมืองภาคเหนือและไทใหญ่เรียก ยาง ส่วนชาวตะวันตกเรียก Karen (สมัย สุทธิธรรม, 2541: 7) กะเหรี่ยงจัดว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายทางภาษาและความเชื่อ ดั้งเดิมจะนับถือผี เชื้อเรื่องต้นไม้ ป่าใหญ่ ภายหลังหันมานับถือพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา

ความเป็นมา

สันนิษฐานว่ากลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอมีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางตะวันออกของทิเบต แล้วเคลื่อนตัวเข้าสู่จีนราว 733 ปีก่อนพุทธกาล ชาวจีนเรียกว่า ชนชาติโจว ภายหลังถูกจีนรุกราน จึงถอยร่นมาอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซี ต่อมาเกิดปะทะกับชนชาติไทจึงถอยร่นลงมาอยู่ตามลุ่มแม่น้ำโขงและแม่น้ำสาละวินในเขตพม่า ตามหลักฐานที่ปรากฏในตำนานพระธาตุ และพงศาวดารเมืองเหนือหลายฉบับสันนิษฐานว่า ชนชาติกะเหรี่ยงได้เข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยก่อนชนชาติไท แต่เข้ามาหลังละว้าหรือลัวะ กะเหรี่ยงกระจายตัวอยู่บริเวณภาคเหนือของไทยสามารถจำแนกได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กะเหรี่ยงสะกอ (Sgaw Karen) กลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า กันยอ (Kanyaw) คนไทยเรียกว่า ยางขาว กะเหรี่ยงสะกอในแถบตะวันตกของ เชียงใหม่ เรียกตัวเองว่า บุกุนโย (Bu Kun Yo)
2. กะเหรี่ยงโปว์ (Pwo Karen) คนไทยเรียกว่า ยางโปว์ พม่าเรียกว่า ตะเลียงกะยีน (Taliang Kayin)
3. กะเหรี่ยงบเว (B'ghwe Karen) หรือ แบร (Bre) หรือกะเหรี่ยงแดง กะเหรี่ยงพวกนี้เรียกตัวเองว่า กะยา (Kaya) คนไทยเรียกว่ายางแดง พม่าเรียกว่า คะยีนี (Kayin-ni) แต่สมัยใหม่เรียกเป็น คะยา (Kayah) ชาวอังกฤษเรียกคาระนีนี (Karen-ni) ซึ่งเอาแบบชื่อที่ชาวพม่าเรียก กะเหรี่ยงบเวกะเหรี่ยงแดงถือว่าตนเป็นชาติใหญ่ และไม่ยอมรับพวกสะกอและโปว์เท่าใดนัก
4. กะเหรี่ยงตองสุ หรือปะโอ (Pa-O) คนไทยและพม่าเรียก ตองสุ (Thaung thu) พวกไทยใหญ่เรียก ตองซู (Tong-Su) กะเหรี่ยงเผ่าสะกอเรียกพวกตองสุว่า กะเหรี่ยงดำ พวกตองสุ แต่เดิมอาศัยอยู่บริเวณ เมืองต่างๆ ใกล้ทะเลสาบอินเล ในรัฐฉานตอนใต้ ประเทศพม่า เมืองที่ตองสุอยู่มากที่สุด คือเมืองหลอยโหลง และเมืองสะท่ง

การแต่งกายของกะเหรี่ยงโป อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน

โกบอเอะ' ผ้าทอกะเหรี่ยง ย้อมสีธรรมชาติ
บ้านแม่หาด อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่

ภาพจาก: www.wianghaeng.com

การแต่งกาย

ผู้ชาย นิยมใส่เสื้อแขนสั้น สีดำหรือแดง มีเชือกถักเป็นพู่รัดเอว สวมกางเกงสีดำขาวแบบจีน คล้าย “เดี๋ยวสะดอ” หรือสวมโสร่งแบบพม่า ใช้ผ้าโพกศีรษะแบบต่างๆ แต่ในปัจจุบัน กะเหรี่ยงผู้ชายหันมาสวมกางเกงขาวแบบคนพื้นราบบ้างแล้ว

ผู้หญิง มีกฎเกณฑ์ข้อห้ามอยู่มาก จึงมีการแต่งกายที่แยกแยะออกไปอย่างชัดเจนระหว่างหญิงที่โสดและหญิงที่แต่งงานแล้ว และถือประเพณีการแต่งกายอย่างเคร่งครัด โดยหญิงสาวโสดชาวกะเหรี่ยงมักจะสวมชุดกระโปรงกระสอบสีขาวยาวลงไปถึงข้อเท้า เสื้อทรงกระบอก แขนสั้น คอเป็นรูปตัววี

ถักด้วยแดงขลิบรอบคอเสื้อ ผ่าลงไปถึงช่วงล่าง ระหว่างเอวจะทอผ้าด้วยสีแดงคาดเอาไว้คล้ายเข็มขัด ส่วนใหญ่หญิงกะเหรี่ยงจะทอผ้าด้วยเครื่องทอมือแบบง่ายๆ ตามประเพณี หญิงชาวกะเหรี่ยงนิยมไว้ผมยาวทำเป็นมวยพันด้วยด้ายสีหรือโพกผ้าเป็นสีแดงเหมือนกับเสื้อและกระโปรง ใส่ต่างหูเป็นรูปวงกลมมีพู่ห้อย นิยมพันคอด้วยเส้นด้ายและสร้อยลูกปัด ส่วนหญิงชาวกะเหรี่ยงที่แต่งงานแล้ว จะไม่แต่งชุดขาว แต่จะสวมเสื้อคอวีสีดำสั้นแค่เอว ชายเสื้อด้านล่างเย็บด้ายสีประดับลูกเดือยหรือลูกปัดสีขาว เป็นรูปตารางหมากรุกหรือจุดสีขาวๆ สวมผ้าขึ้นสีแดงหรือลายอื่นๆ ยาวถึงข้อเท้า และโพกศีรษะ

เครื่องแต่งกายปกากะญอ

ชาย

หญิง

